

INGEBLIKT

MOER

De gehalveerde voorbije jaargang van *Moer* (drie nummers in plaats van zes) sloot af met een themanummer over leesbevordering. *Moer 2002/1* zet deze discussie over lezen verder in de eerste twee bijdragen. Over het belang van het plezier in lezen handelt het artikel van Cedric Stalpers. Hij ontwikkelde een leesattitudeschaal die tevens een voorspellende waarde blijkt te hebben voor leesgedrag en bibliotheekgebruik. Joop Dirksen heeft het over kloven overbruggen in het literatuuronderwijs. De literatuurwetenschap is al uit haar ivoren

toren neergedaald, volgens de auteur. Nu de leraar nog.

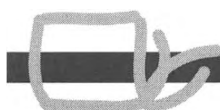
De twee volgende bijdragen stammen uit de lerarenopleiding. Hoe leer je aankomende leraren de didactiek van het schrijfonderwijs, vroeg Hans Wegman zich af. Door ze zelf verhalen te laten schrijven, is zijn antwoord. Tot slot brengt Mieke Smits verslag uit van haar ervaringen met een experimentele aanpak op de onderwijzersopleiding waarbij reflecteren en construeren centraal staan.

Een 'recensie', 'aankondigingen' en 'leesvoer' zijn de vaste hekkensluiters.

LIBER AMICORUM VOOR EEN BEVLOGEN VAKDIDACTICUS

Op 1 februari 2002 heeft Cor Geljon afscheid genomen als vakdidacticus Nederlands aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Bij die gelegenheid stelden zijn collega's en vrienden een *Liber Amicorum* samen. We kennen Cor vooral van zijn inspirerende artikelen over literatuuronderwijs en leesbevordering, waarvan er ook enkele in *VONK* verschenen zijn. Het boekje bevat echter een aantal korte bijdragen die de andere facetten van zijn veelzijdigheid belichten. Daarnaast komen in zes langere artikelen de onderwerpen aan bod die

Cor na aan het hart liggen: thematisch literatuuronderwijs (Ad Zuiderent), de literaire ervaring (Elrud Ibsch), het vak *Culturele en Kunstzinnige Vorming* bij moeilijke lezers (Dorus Luyckx); vertaaldidactiek (Caroline Fisser), discussie en debat (Yke Meindersma) en omgaan met moeilijke lezers (Dick Schram). Een interview met zijn zoon Vincent die de leesbevorderingsfakkel overneemt, sluit dit vriendenboek af. Het is een uitgave van het Instituut voor Didactiek en Onderwijspraktijk van de VU Amsterdam.

CALEIDOSCOOP

Caleidoscoop biedt een overzicht van recent onderzoek met betrekking tot verschillende aspecten van lezen. Men kan op verschillende manieren zoeken: op naam van de onderzoeker, op een woord uit de titel of op trefwoord. Deze site is niet alleen

voor onderzoekers en studenten interessant, maar ook voor leraren die hun praktijkervaringen willen toetsen aan wetenschappelijke bevindingen. *Caleidoscoop* is bereikbaar via de site van *Stichting Lezen* (www.lezen.nl).

LEESIDEE

Leesidee jeugdliteratuur 8/1 (februari 2002) opent met een terugblik van een aantal recensenten op het leesjaar 2001. Jan Van Coillie, Jet Marchau, Mai Van Loon, Dora Van Hoecke en Els Van Steenberghe presenteren hun tip 3 van jeugdboeken, vertellen over een opmerkelijke gebeurtenis op het terrein van jeugdliteratuur en formuleren hun wensen voor 2002. Verder aandacht voor Anne Fine, de tweede *Children's Laureate* van het Verenigd Koninkrijk (Vanessa Joossen), de *Boekenbende aan Huis*, een voorleesproject in Brussel (Jan Van Coillie) en een didactische tip voor de voorbereiding van een klasgroep op het toneelstuk *Mamma Medea* (Geert de Brabander). Tot slot trekken Els Van Steenberghe en Gert Hermans naar enkele nieuwe jeugdfilms: *Minoes*; *Pettson & Findus de katonaut* en *Mirakel*.

In *Leesidee jeugdliteratuur* 8/2 (maart 2002) wordt een portret geschetst van illustrator An Candaale. De recensierubriek wordt uitgebreid met de bespreking van nieuwe strips. Over 'kinderen, jongeren en media-gebruik' handelt de bijdrage van Jan Geeraerts. Hij bespreekt enkele recente uitgaven van Nederlands en Vlaams onderzoek over het onderwerp. Philip Pullman

wordt als 'auteur in de kijker' gezet door Vanessa Joossen. Katrien Vloeberghs doet verslag van een onderzoeksverblijf aan de *Children's Literature Group* van de Illinois State University. De trend om de producties met jongeren een vaste stek te geven binnen de Vlaamse jeugdtheaterhuizen wordt door Els Van Steenberghe belicht vanuit de invalshoek van de taal.

In *Leesidee jeugdliteratuur* 8/3 (april 2002) staat de erfenis van Astrid Lindgren 'in de kijker': Bart Moeyaert schrijft over de impact die haar verhalen hadden en hebben. 'Eigenlijk ben ik gewoon een tekenaar', aldus Paul Verrept in het portret dat Marita Vermeulen van hem schetste. Mai Van Loon geeft didactische tips over het werken met een adolescentenroman in de klas, meer bepaald *De tolbrug* van Aidan Chambers. In de rubriek 'Theater' sprak Els Van Steenberghe met Dimitri Leue over *Azen*, een bewerking van Shakespeares *Othello*. Verder in dit nummer: 'Boekenweetjes' en recensies van strips en cd-roms in de bibliotheek.

En zoals steeds wordt de hoofdmoot van elke *Leesidee jeugdliteratuur* gevormd door recensies van kinder- en jeugdboeken voor vier leeftijdscategorieën.

OPENBAAR

Openbaar 32/1 (jan.-feb.-maart 2002) opent met de tekst van de lezing die Marcel Janssens gehouden heeft op de plechtige inleiding tot het werkjaar 2001-2002 van Davidsfonds Kalmthout, met als hoofdthema *Taal*. Dat de Davidsfonds leeskringen actiever zijn dan ooit, toont Myriam De Splenter (m.m.v. Nadia Gommeren) overtuigend aan. Wordt gevolgd door een praktische bijdrage van dezelfde auteur met een bespreking van een geschikt leeskringboek, namelijk *Kraai* (Bavo Claes). Lutgarde Bertrand voerde een onderzoek uit naar schoolbibliotheken in 28 Gentse basisscholen. Het Schaarbeekse boekenproject 'Verhalen... onder dak' sluit nauw aan bij het thema van de Jeugdboekenweek 2002; Patrick Vanspauwen ging er

een kijkje nemen. Adelin Kirchner, bibliothecaris van de POB Evergem, hield een lezing in Zuid-Afrika over bibliotheekpromotie. Over de ontwikkeling van een website voor diezelfde bibliotheek gaat de bijdrage van Joost Verstraete. Els Lazou vertelt over *Riebedebieb*, een experiment in de POB Eeklo om kinderen nauwer bij de jeugdafdeling te betrekken. Een drietal boeken over televisie wordt besproken door Goedele Miseur en Jaak Dreesen schreef een column over leesplezier. Zoals steeds een rist vaste rubrieken als hekkensluiters: 'Nieuw in het documentatiecentrum', 'Bibactiefje', 'Weet je weetje', 'Boeken voor jou', 'Reflectie' en 'Uit de schaduw' met attenderingen op publicaties en evenementen allerhande.

LEVENDE TALEN

Levende Talen Magazine 89/2 is in februari 2002 verschenen met daarin een bijdrage van Myriam van Reenen over jeugdliteratuur. Ze gaat uit van de vaststelling dat moderne jeugdliteratuur ook volwassenen aanspreekt vanwege de 'ambivalente' status van de jeugdboeken. Om te weten te komen of kinderen die boeken eigenlijk wel leuk vinden, ondervroeg ze basisschoolleerlingen en volwassenen over *Kleine Sofie en Lange Wapper* (Els Pelgrom), *Zwart als inkt* (Wim Hofman) en *De verjaardag van alle anderen* (Toon Tellegen). In de recensie-rubriek 'Jeugdliteratuur in het voortgezet onderwijs' bespreekt Ruud Kraaijeveld *Anders dan jij* van Per Nilsson.

Over 'woorden leren in groepen' gaat het stuk van Lydius Nienhuis. Ondanks de ondertitel 'het opbouwen van een semantisch netwerk in een vreemde taal' is deze

bijdrage over woordenschatdidactiek ook interessant voor NT2-docenten. In de rubriek 'Kroniek' bespreken Dirkje Ebbens & Mariëlle Hermesen hun ervaringen met *Zebra*, een nieuwe NT2-methode voor 12- tot 16-jarigen.

Woordenzoekers maken of gatenteksten, kruiswoordraadsels, cryptogrammen, geheimschrift,... het is een koud kunstje met *ZARB* (www.zarb.de). Met zijn 55 creatieve hulpfuncties kunt u snel teksten in *Word* bewerken. Aan actuele teksten ook geen gebrek: op *KIDON Medialink* (www.kidon.com) vindt u een onuitputtelijke lijst met links naar de sites van dag-, week- en maandbladen, radio- en tv-stations en nieuwsagentschappen uit de hele wereld. Kees van Eunen is – terecht – enthousiast over deze twee tools om 'snel en eenvoudig oefeningen te creëren bij kakelverse krantenteksten'.

CORRECT TAALGEBRUIK

Wie zich ernstig vergist, schiet die een *kernel* of een *bok*? Wie maakt een *proefwerk* en wie legt een *examen* af? Kan je een schrijfproduct *quoteren* of geef je er *cijfers* aan? Allemaal vragen waarop *Correct taalgebruik* een duidelijk en betrouwbaar antwoord geeft. Dit handboek behandelt honderden termen en zinswendingen die vaak verkeerd gebruikt worden. De trefwoorden zijn alfabetisch gerangschikt. In de zevende bijgewerkte druk hebben de auteurs Willy Penninckx, Paul Buyse & Willy Smedts veel aandacht besteed aan de actualisering van de voorbeelden en aan de verdere verfijning

van de toelichting. Waar relevant, is het verschil in gebruik tussen Vlaanderen en Nederland aangegeven. Dit handboek zet een traditie voort die ruim dertig jaar geleden begonnen is met de publicatie van *Verzorgde taal*, een standaardwerk dat vooral bij de overheidsdiensten een grote rol heeft gespeeld.

De zevende druk telt 318 p. en kost 24,50 euro (excl. portkosten).

*Uitgeverij UGA, Stijn Streuvelsstraat 73
8501 Kortrijk-Heule, tel. 056 36 32 00
fax 056 35 60 96, E-MAIL publ@uga.be*

ONS ERFDEEL

Ons Erfdeel 45/1 (jan.-feb. 2002) heeft het over: de taalstrijd in Europa (Marianne Thyssen); post-katholiek Nederland (K. Fens); de verzamelde gedichten van Sybren Pollet (Piet Gerbrandy) met enkele gedichten toe; denker en doener Michel Seuphor (Ludo Bekkers); de kunst van het luisteren volgens Leo Pleysier (Frank Hellemans); de musical in Vlaanderen en Nederland (Mark Cloostermans); het grenzeloze structureren

van Rob Birza (Frank van der Ploeg); de verzen van Leonard Nolens (Marjolaine de Vos) met enkele gedichten als toemaatje; de socioloog J. Goudsblom (Peter Wesly); en de behoefte aan een nieuwe conservatieve partij (Koen Raes). Zoals steeds zijn ook de vaste rubrieken 'Culturele kroniek', 'Taal- en cultuurpolitiek' en 'Publicaties' rijkelijk gevuld.

SPRANKEL

Sprankel 13/1 (jan.-maart 2002), het drie-maandelijkse tijdschrift van de gelijknamige vereniging van ouders van normaalbegaafde kinderen met leerproblemen, opent met het opiniestuk 'Leerproblemen zijn geen hersenschimmen' door Francine Philips

dat in *De Standaard* (6/11/01) verscheen. Verder ook de 'getuigenis' van Lieve Van Nuffel, moeder van een dyslectisch kind, en tien stellingen over leerstoornissen door Peter van Vugt 'uit de wereld van de deskundigen'.

HOOGBEGAAFDE LEERLINGEN

"Leerlingen met een IQ van boven de 130 (naar schatting tussen de 2 en 2,5% van de bevolking) die vanwege hun intelligentie niet voldoende uitdaging vinden in het gemiddelde onderwijsprogramma van de basisvorming." Dat verstaan SLO-medewerkers Helge Bonset & Saskia Bergsma onder *hoogbegaafde leerlingen*. Voor deze leerlingen moeten maatregelen getroffen worden op het gebied van onderwijsmateriaal, didactiek en lesorganisatie. Met de publicatie 'Hoogbegaafde leerlingen en het vak Nederlands' willen de auteurs daaraan een bijdrage leveren. Het is een vooronderzoek dat voorafgaat aan het ontwerpen van onderwijsleermateriaal. Eerst wordt verslag gedaan van een literatuurstudie en veldverkenning van instanties die zich met hoogbegaafdheid

in het voortgezet/secundair onderwijs bezighouden. Vervolgens wordt gerapporteerd over tien bezoeken aan scholen die speciale aandacht besteden aan deze groep van leerlingen. Op twee van die scholen zijn diepgaarvende casestudies uitgevoerd. In de loop van dit jaar verschijnt een vervolgpublishatie met voorbeeldmateriaal en adviezen aan leraren om zelf dergelijk materiaal te ontwerpen of bestaand materiaal te bewerken. De publicatie verscheen in maart 2002 in de reeks 'Studie en Onderzoek binnen het project Nederlands voortgezet onderwijs', deel 33.

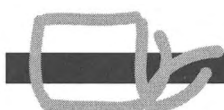
SLO, *Ellie Kristens*,
Postbus 2041, NL-7500 CA Enschede
tel. 00 31 53 484 06 46
E-MAIL e.kristens@slo.nl

NEDERLANDS IN DE BASISBEROEPSGERICHTE LEERWEG

In dezelfde SLO-reeks verscheen in februari 2002 deel 32 over 'Nederlands in de basisberoepsgerichte leerweg'. Dirkje Ebbens & Jan Boland onderzochten welke leerstof onderwezen moet worden om de leerlingen optimaal toe te rusten op de beroepsgerichte praktijkvakken en op hun toekomstig werk. Na een bespreking van de werkwijze en uitgangspunten volgt een beschrijving van de leerstof voor beroepsgericht Nederlands. Die kan dienst doen als checklist voor de aanschaf van geschikt lesmateriaal en als programmavoorstel voor het ontwik-

kelen ervan. De leerlinggerichte didactiek wordt geïllustreerd aan de hand van twee concreet uitgewerkte voorbeeldlessen over gespreksvaardigheid (een interview over het werk) en het fictiedossier. De benodigde leerlingmaterialen en de docentenhandleiding zijn als bijlage toegevoegd.

SLO
Ellie Kristens
Postbus 2041, NL-7500 CA Enschede
tel. 00 31 53 484 06 46
E-MAIL e.kristens@slo.nl

MEER IS ALTIJD BETER

Anderstaligen die Nederlands leren, vinden boeken en films in het Nederlands vaak te moeilijk. Ze kennen meestal nog niet genoeg Nederlands om alles te begrijpen. En dat is frustrerend, want ze kunnen daardoor nog niet echt genieten van onze cultuur. Met minder dan 1000 frequente woorden wordt in het toneelstuk *Meer is altijd beter* een wereld gecreëerd die herkenbaar is voor buitenlanders. Een wereld vol grappige situaties, ironie en clichés. Een wereld ook die zichzelf relateert.

Meer is altijd beter was het afgelopen jaar te zien in verscheidene theaters en is nu te koop op video. Ook de tekst is uitgegeven, samen met een didactische handleiding voor gebruik in de taalklas. De video kost 17,50 euro, het boekje 10 euro. Wie het volledige pakket koopt, betaalt slechts 25 euro.

Instituut voor Levende Talen, Peter Schoenaerts, Dekenstraat 6, 3000 Leuven, tel. 016 32 56 82, <http://iltsrv1.ilt.kuleuven.ac.be/vanzelfsprekend/theater.htm>

IVO

IVO 86 (jan.-feb.-maart 2002) is een themanummer over samenwerken in het onderwijs, en wel op verschillende niveaus. Van alle mogelijke vormen van samenwerking worden de pro's en contra's tegen elkaar afgewogen. Karel Van den Eynde sprak met Paul De Meulenaer, Rita De Baets & Paul Van Daal over samenwerken in de Antwerpse scholengemeenschap Oscar Romero en in de Oost-Vlaamse scholen aan de Durme. Eric Offeciers belicht het fenomeen 'samenwerkingsovereenkomsten in het onderwijs' vanuit eigen ervaringen in de Karel de Grote-Hogeschool Antwerpen. De Diocesane Middenschool uit Diest speelt een actieve rol in vier netwerken en dat beïnvloedt de identiteit van de school, aldus Valeer Schodts. In 'Vakgroepen: oude koek of verse room' halen Katrien Durnez & Fransien Vandermeersch (vakbegeleiders Nederlands van de DPB Brugge) enkele goede redenen aan om de vakwerkgroep te bestendigen. Hubert

Sanders (K.I. Spermalie voor buitengewoon onderwijs) zet zeven aandachtspunten voor teamvorming en -ontwikkeling op een rij. Het netoverschrijdend project 'Automanagement' waarbij kwaliteitszorg en zelfevaluatie centraal staan, wordt voorgesteld door Greet Demuyne & Johan Segers. Rik Logghe en collega's vakbegeleiders (DPB Brugge) hebben het over samenwerking in enkele studierichtingen uit het studiegebied *Personeelzorg*. 'Meer dan de som der delen...' zijn bespiegelingen van coördinator Kristiaan De Becker (Piux X Antwerpen). Ingrid Adriaensen (Sint-Ursula Lier) heeft het over de geïntegreerde proef: tussen droom en daad. Tot slot stellen Jan Bonne, Eric Jacobs & Johan Stellamans twee casussen voor van vakoverschrijdende samenwerking in de school: Zeebrugge en Sint-Andries staan model. In de rubriek 'Hoekje van lwe' bekijkt Geert Schelstraete vrijheid van onderwijs vanuit het standpunt van lokale autonomie.

*Rita Rymenans
Universiteit Antwerpen (UIA), Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk
rita.rymenans@ua.ac.be*

